

НАЦИОНАЛЕН СТУДЕНТСКИ КОНКУРС ЗА НАЙ-ДОБРА РАЗРАБОТКА НА ТУРИСТИЧЕСКА ТЕМАТИКА

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
Геолого-географски факултет
Катедра: „География на туризма“
Специалност „Туризм“

ТЕМА:

“Гигантът и джуджето: ски туризмът в Австрия и България под лупа”

Изготвил: Велислав Петров Петров
Фак. номер: 0GG0700101
II-ри курс

СОФИЯ – 2025 г.

УВОД

Зимният туризъм е една от най-разпознаваемите форми на сезонен туризъм в света. Ски дестинациите предлагат не само спорт и отдых, но и цялостно преживяване, което включва природни дадености, развита инфраструктура и разнообразни услуги. Докато Австрия е добре позната с богатите си традиции и утвърдени позиции на лидер в ски туризма, България от своя страна, въпреки по-скромния си мащаб, също успява да привлича внимание с определени дестинации и потенциал за развитие и интерес от страна на определени пазарни сегменти.

Настоящата разработка си поставя за цел да направи сравнителен анализ между ски туризма в Австрия и България, като се обърне внимание на ключови елементи като туристически ресурси, инфраструктура, посещаемост, предизвикателства и перспективи. Заглавието „Гигантът и джуджето“ отразява видимият контраст между две държави с различни възможности, но с общ стремеж към постоянно развитие на зимния туризъм.

Изборът на темата не е случаен - имам лични впечатления от региона на Тирол, където семейството ми стопанисва къща за гости. Тази непосредствена близост до един от водещите ски райони в Европа ми е дала възможност да наблюдавам отблизо как функционира добре организиран ски туризъм в реална среда.

Целта на разработката не е просто да се изтъкнат разликите, а да се открият насоки, от които българският туризъм може да почерпи вдъхновение и идеи.

Ски туризмът в Австрия - “гигантът”

Австрия е сред световните ешелони в развитието на ски туризма. Съчетавайки природна даденост на алпийска дестинация, инфраструктура от най-висок клас и дългогодишна културна традиция насочена към туризма, страната отдавна е наложила своя имидж като една от най-желаните дестинации за зимни спортове в света. Историята на ски туризма в Австрия започва още в края на XIX век, когато в районите на Тирол и Залцбург се организират първите ски курсове и за целта се обособяват ски клубове. Днес тези региони са емблематични не само за страната, но и за глобалната карта на ски туризма.

Според данни от SnowBrains, Австрия отчита 50.1 милиона посещения годишно, насочени към ски туризъм през сезон 2023/24, което я нарежда на 3-то място в света по този

показател. Това число е особено впечатляващо, като се има предвид размерът на страната и конкуренцията от други силни играчи като САЩ, Франция, Италия и др.

Едно от най-големите предимства на Австрия е развитата и добре поддържана инфраструктура. В страната функционират около 2 600 лифта, обхващащи над 7 000 километра ски писти, от лесни (зелени) за начинаещи до черни писти с обратни наклони, траверси и други, които са само за най-опитните скиори. Ски курортите са оборудвани с модерни системи за изкуствен сняг (помпи, езера, оръдия), осветление, безопасност и ориентация. Почти всички курорти предлагат възможности за ски училища, екипировка под наем, ски гардероби и трансферни услуги. Специално внимание се отделя и на семейния туризъм - с детски зони и условия за забавление на най-малките, които тепърва обикват планината.

Най-популярните дестинации - като Kitzbühel (в близост, до който семейството ми стопанисва къща за гости вече близо 20 години), Ischgl, Zell am See-Schmittenhöhe, Sölden, Saalbach-Hinterglemm, St. Anton am Arlberg и Schladming - са световноизвестни и редовно домакини на състезания от стартове на кръгове от Световната купа по ски. Тези курорти не само разполагат с висококачествени условия за спорт, но предлагат и цялостно преживяване с луксозни хотели, СПА центрове, алпийски ресторанти, Apres-Ski барове и събития като фестивали, концерти и ледени партита.

От личен опит мога да потвърдя, че зимната атмосфера в региона на Тирол е изключително специална. Впечатлява не само логистичната организация на курортите с удобни бусове, които извозват безплатно туристи до гондолите, широки паркинги и информационни центрове, но и отношението на местните хора към туризма. Селцата около курортите пазят автентичен алпийски дух, а местните жители често участват активно в туристическия бизнес чрез семейни хотели, ресторанти, ски училища и услуги. Създава се усещане за хармония между природата, традицията и модерния туризъм.

Австрийският модел се отличава и с последователна държавна политика, насочена към поддържане и надграждане на зимния туризъм. Националната туристическа организация Austrian National Tourist Office активно промотира страната в чужбина чрез дигитални кампании и международни партньорства. Държавната подкрепа за зимния туризъм в страната се изразява не само в стратегически документи като „Plan T - Masterplan für Tourismus“ на WKO (Австрийската икономическа камара), но и в реални инвестиции и

регулации. Например, през последните 10 години въженият транспорт е успял да спести 20% от използваната енергия, благодарение на модернизацията на съоръженията. Само 0,9% от общото енергийно потребление в Австрия се дължи на зимния туризъм, което е изключително нисък дял, предвид мащабите на индустрията. Допълнително, 54% от използваната енергия в сектора се черпи от възобновяеми източници, а 94% от електричеството за изкуствен сняг също е от устойчиви източници.

Частният сектор играе водеща роля в прилагането на тези политики. Много от курортите са част от силни консорциуми, които не само инвестират в енергийно ефективни лифтове, но и въвеждат електрически ски-бусове (вече над 35% във Vorarlberg), както и соларни системи, използвани в станциите на лифтовете. 100% от австрийските въжени линии са електрифицирани, а 6,2% от цялото БВП на Австрия се формира директно от зимния туризъм - силна и устойчива връзка между икономика и природа.

В последните години се забелязва, че се налагат мерки за ограничаване на въглеродния отпечатък чрез енергийно ефективни лифтове, електрически бусове, оптимизация на системи за изкуствен сняг и защита на планинските екосистеми. Повечето ски зони разполагат с екологични сертификати и ясно изразяват своите ангажименти към опазването на природата.

Всички тези фактори - история, инфраструктура, култура, политика и устойчивост изграждат образа на Австрия като „гигант“ в световния ски туризъм. Това е дестинация, която не просто предлага ски ваканция, а създава преживяване, което привлича туристи от всички континенти - много от които се завръщат всяка година.

Ски туризмът в България - “джуджето”

България също заема своето място на ски картата на Европа, макар и с далеч по-скромни мащаби и ресурси в сравнение с водещите държави. Въпреки факта, че страната ни разполага с природни планински дадености и подходящ климат, развитието на ски туризма е белязано от редица предизвикателства - инфраструктурни, организационни и понякога дори културни. Въпреки това, няколко български зимни курорта успяват да привлекат вниманието на чуждестранни туристи, най-вече от Великобритания, Русия, Израел, съседните западнобалкански държави и през последните години от Румъния и Турция.

Основните ски дестинации в България са Банско, Боровец и Пампорово. В последните две десетилетия те претърпяха значително развитие, като особено Банско успя да се позиционира като водещ курорт, не само на национално, но и на регионално ниво. С наличието на около 75 км писти, кабинков лифт (чието състояние е обект на критики), система за изкуствен сняг и множество хотели, Банско се рекламира като достъпна алтернатива на западноевропейските курорти. Курортът е домакин и на стартове от Световната купа, което допринася за неговата разпознаваемост в международен план.

Боровец, разположен на склоновете на Рила, е най-старият зимен курорт в България, а Пампорово се отличава с мек климат и преобладаващо леки до средно трудни трасета. И трите курорта предлагат възможности за ски обучение, отдаване на екипировка под наем, хотели от различен клас и пакети с включени услуги за чужденци. Въпреки това, сравнен с Австрия, ски туризмът в България остава по-ниско бюджетен, по-малко разнообразен и значително по-ограничен в капацитет.

Като бивш състезател по ски алпийски дисциплини с над 10 години активна спортна кариера, имам пряко впечатление от условията в България. Участието ми в национални състезания и тренировъчни лагери ме срещна отблизо с действителността в българските курорти - ограничено време за тренировки, липса на координация между треньори и стопаните на ски зоните, и дори високи такси за затваряне на пистите за тренировки. Поради тези причини често се налагаше да провеждам основната си подготовка в Австрия, където дори като чуждестранен спортист получавах по-добро отношение, достъп до професионално обработени трасета и възможност за тренировки в контролирана и предвидима среда, без абсолютно никакво заплащане за ползване.

Този контраст е особено показателен. Докато в Австрия стопанисването на пистите се възприема като отговорност и мисия, дори към чуждестранни спортисти като мен, в България често има усещане за временно, хаотично управление, при което основната цел е краткосрочна печалба, а не устойчиво развитие. Липсата на постоянна инвестиция в кадри, технологии и поддръжка често се отразява и върху общото впечатление на туристите.

Друг съществен проблем е недостатъчната свързаност и капацитет. Лифтовите съоръжения в много случаи са остарели, достъпът до курортите с обществен транспорт е ограничен, а пиковите периоди често водят до задръствания и претоварване на системата. В допълнение, на места туристическото обслужване в България се сблъсква с липса на единни

стандарти за качество, особено в по-малките или семейно управлявани обекти. В някои случаи се наблюдава недостатъчен контрол върху предлаганите услуги, а персоналят не винаги преминава през специализирано обучение. От личен опит мога да споделя, че в някои български курорти липсва координация между стопаните на ски зоните и екипите, които работят с туристи или спортисти - нещо, което рязко контрастира с опита ми в Австрия, където дори в най-малките обекти обслужването следва ясно установени стандарти и пример за професионализъм.

Типичен пример за липса на синхрон между капацитет и инфраструктура в България е зимният курорт Банско. Според данни от местните туристически регистри, легловата база в района надхвърля 18 000-20 000 места през активния сезон. За сравнение, капацитетът на кабинковия лифт е около 2 000 души на час, а общият капацитет на цялата ски зона е между 6 000 и 7 000 души. Това значително несъответствие често води до дълги опашки, струпвания и претоварване на пистите - фактори, които влошават туристическото преживяване и пораждат недоволство сред посетителите.

И все пак, потенциал съществува. Природните условия, височината на планините, снежната покривка, разнообразният релеф са предпоставка за по-мощно и конкурентоспособно развитие. През последните години се наблюдават инициативи за подобряване на услугите, дигитализация на резервационните системи и по-силно присъствие на България в международни туристически платформи. Ако се инвестира стратегически в качествено обучение на кадри, устойчива експлоатация на природните ресурси и модерен мениджмънт на ски зоните, българският ски туризъм би могъл да заеме далеч по-солидно място на европейската сцена.

За момента обаче, контрастът между България и Австрия е повече от очевиден - не само като размер и престиж, но и в начина, по който се възприема и управлява цялата система на зимния туризъм.

Сравнителен анализ: Австрия срещу България в ски туризма

Контрастът между Австрия и България в сферата на ски туризма е силно изразен не само по отношение на мащабите, но и в нивото на организация, маркетинг, визия за развитие и отношение към самата култура на зимния спорт. Таблица 1 представя сравнение на основни показатели за развитието на ски туризма в Австрия и България за сезон 2023/24.

Таблица 1 Сравнителен анализ на показателите за развитие на ски туризма в Австрия и България (по данни на SnowBrains(2023/24), WKO, Skiresort.info, официални данни от интернет страниците на български ски курорти), собствена оценка на автора

<u>ПОКАЗАТЕЛ</u>	<u>АВСТРИЯ</u>	<u>БЪЛГАРИЯ</u>
<u>Ски посещения годишно (2023/24)</u>	<u>50,1 млн.</u>	<u>около 1,5-1,8 млн.</u>
<u>Обща дължина на пистите</u>	<u>7283km</u>	<u>210km</u>
<u>Брой лифтове</u>	<u>2637</u>	<u>98</u>
<u>Брой курорти</u>	<u>427</u>	<u>15</u>
<u>Ниво на услуги</u>	<u>висок клас, разнообразие</u>	<u>средно ниво, по-бюджетен сегмент</u>
<u>Състояние на пистите</u>	<u>най-висок клас машинизация, контрол на качеството</u>	<u>неравномерно качество</u>
<u>Отношение и култура</u>	<u>насърчаване на спортистите, отдаденост към процеса</u>	<u>високи такси, липса на мотивация</u>
<u>Държавна стратегия</u>	<u>дългосрочна, стремеж към устойчивост и маркетинг</u>	<u>хаотична, частична</u>
<u>Целеви пазари</u>	<u>глобални – Европа, Русия, САЩ, Азия</u>	<u>Балкани, Източна Европа, Израел, Обединеното кралство</u>

**Забележка: Диапазонът за България е ориентировъчен поради липса на официална статистика за „ски посещения“; оценката е направена на база публични данни и преценка на автора; включени са и по-малки ски курорти с ограничена инфраструктура, включително зони с една основна писта*

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ И ИЗВОДИ

Данните, представени в сравнителната таблица, ясно очертават дълбокото структурно и стратегическо разминаване между ски туризма в Австрия и този в България. Разликите не се изчерпват само с числови показатели като брой писти, лифтове или годишни посещения. Те отразяват цели философии на работа, нагласи и устойчиви управленски практики.

В Австрия зимният туризъм е не просто сектор от икономиката, а част от националната идентичност. Това се усеща във всичко, от отношението на местните жители, през състоянието на съоръженията, до политиките за устойчивост и поддръжка. Австрийският модел е изграден върху разбиране, че успехът не е еднократен акт, а постоянен процес на поддържане, надграждане и иновация. Всеки елемент, като се започне

от поддържането на пистите до рекламата пред световния пазар, е част от една съгласувана система, в която държавата, общините и частният сектор работят в синхрон.

В контраст, българският модел често страда от липса на координация и дългосрочна визия. Курортите са разпокъсани като управление, а маркетингът на национално ниво е неравномерен и често без ясно таргетиране. Отношението към младите спортисти и спортната база също е показателно - докато в Австрия достъпът до условия за тренировки се насърчава, в България той често се заплаща, ограничава или се затруднява от административни бариери. Това не само демотивира, но и отблъсква бъдещи поколения от активен спорт.

Личното ми преживяване като състезател, тренирал в Австрия, но състезавал се в България, само потвърждава това. Дори като чужденец в Австрия получавах повече разбиране, гъвкавост и внимание от страна на "Pistenchef" (човекът, който ръководи цялата система на ски зоната), отколкото в родната ми страна, където би следвало да съм приоритет. Това е не просто проблем на организация, а на култура - култура, която тепърва трябва да се изгражда.

Разбира се, не всичко е негативно. България притежава реален природен потенциал с разнообразен релеф, подходящ климат и вече съществуващи зони за развитие. През последните години се наблюдават и положителни стъпки, като дигитализация на резервационни системи, опити за позициониране на страната в нови пазари, повишен интерес от инвеститори. Всичко това сочи, че възможности има, но те трябва да се разглеждат през призмата на устойчивост, качество и дългосрочна стратегия, а не само на бърза печалба.

Разликите между Австрия и България не се изчерпват с мащаба – те се коренят в различния подход към развитието на зимния туризъм. Австрия е "гигант", защото не спира да инвестира в основите - в хората, в средата и в бъдещето. България е "джудже" не заради територията си, а защото още не е направила нужните стъпки, за да порасне. Но потенциалът е налице, единствено остава въпросът дали ще бъде реализиран.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ски туризмът не е просто пазарен сегмент, той е огледало на обществото, на управлението и на начина, по който една държава подрежда приоритетите си. През призмата

на Австрия и България виждаме не само контраст в цифри, но и в отношението към възможностите. Докато в едната страна планината се превръща в сцена за културно, спортно и икономическо развитие, в другата тя често остава просто декор, с неизползван потенциал и загубена посока.

Работата по тази тема ми даде възможност да осмисля опита, който съм натрупал както като турист, така и като спортист, в две реалности, които формално си приличат, но на практика се разминават по всяка точка. Със сигурност вярвам, че България не е осъдена да остане в сянката на „гигантите“, стига да започне да вярва в собствените си ресурси и да ги управлява с повече постоянство, грижа и дългосрочен поглед.

ИЗТОЧНИЦИ

<https://snowbrains.com/the-global-ski-industry-leaders-top-9-countries-by-skier-visits/>

<https://www.bmwet.gv.at/en/Topics/tourism/tourism-governance/Austrian-National-Tourist-Office.html>

<https://www.wko.at/oe/tourismus-freizeitwirtschaft/wintertourismus>

<https://banskoski.com/bg>

<https://www.skiresort.info/>

ПРИЛОЖЕНИЕ

Снимка 1. Перфектно обработените писти в австрийския ски курорт Westendorf (част от зона Ski Welt)

Снимка 2. Един от многото новоинсталирани кабинкови лифтове през последните години, които разполагат с подгряване на седалките чрез соларни панели, както и система за видеонаблюдение (на глетчера Kitzsteinhorn)

Снимка 3. Кабинковия лифт в Банско с капацитет 2000 души/час при леглова база в курорта между 18 000 - 20 000 по официални данни

Снимка 4. Снимка на автора от една от тренировките в Австрия в популярния курорт
Kitzbühel

Велислав Петров Петров

Фак. номер: 0GG0700101

Специалност "Туризм"

II-ри курс